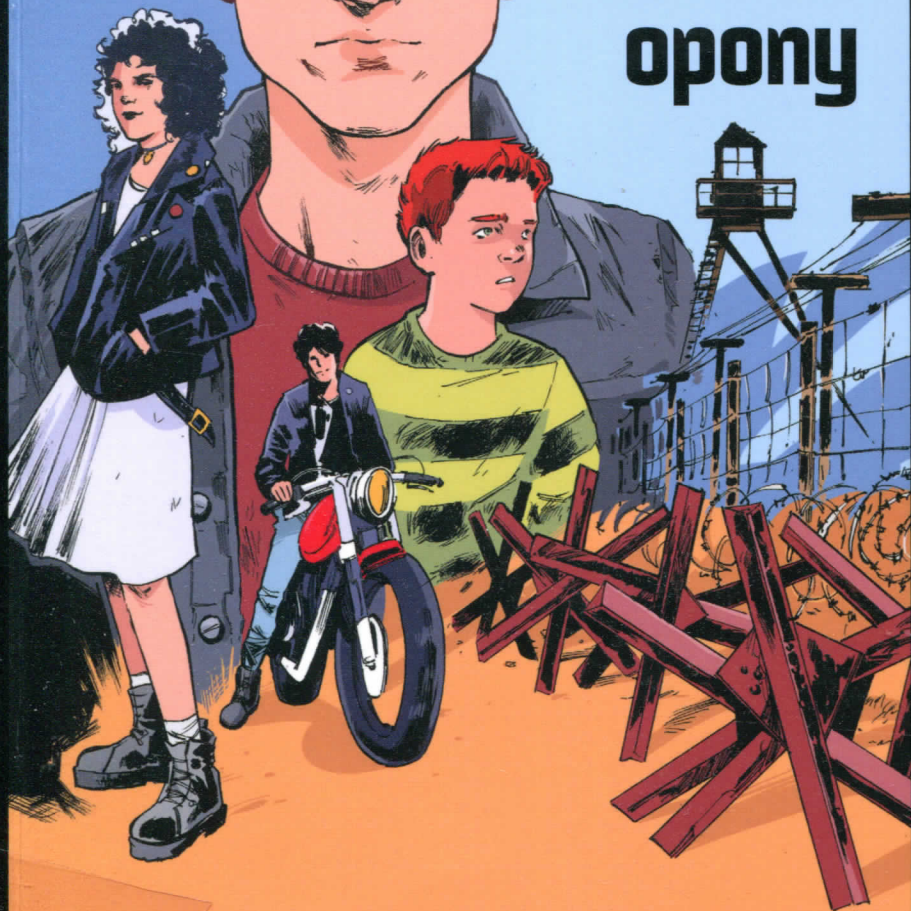

M 300 906

PETR HUGO ŠLIK

Stín železné opony

ILUSTROVALA
RENATA WILFLINGOVÁ

Albatros

Prolog

Běžel temným lesem. Terén byl značně nerovný, všude ležely popadané větve, ale on si nemohl dovolit zakopnout. Nemohl dopustit, aby jej chytili. Utíkal stále vpřed, neohlížel se. Celý les byl skrápěný hustým deštěm, který koruny stromů nedokázaly zadržet. Cítil, že má zcela mokré oblečení. Dokonce i v botách měl mokro, už dávno se přestal vyhýbat loužím. V boku jej píchalo a jen stěží popadal dech, přesto se ani na okamžik nezastavil. Vpřed jej poháněly zvuky, které se ozývaly za ním.

Volání těch lidí, štěkot psů a výstřely. Pravidelné krátké dávky ze samopalů.

Náhle zakopl o pařez a padl k zemi. Bolestivě si narazil pravý loket a jakási větvička mu málem vypíchla oko. Pokusil se vstát, ale hned vzápětí se svalil zpátky do jehličí a zavyl bolestí. Levý kotník měl vyvrkнутý, pokud ne rovnou zlomený. Na další běh nebylo ani pomyšlení. Takže je po všem. Nezvzládnou to. Nikdo to nezvládne. Zatnul pěsti a několikrát vztekle udeřil do země. Mimoděk si vybavil všechno, co předcházelo tomuto okamžiku. Dlouhé rozhodování, zda do tak riskantního podniku mají vůbec jít. A pak týdny příprav. Jak se skláněli nad mapami a plánovali cestu. Dlouho a pečlivě vybírali, kudy se dostanou na místo a kde přespí. Komu o tom řeknou, s kým se rozloučí a komu raději jen napíší dopis, až budou v bezpečí. To vše probírali výhradně šeptem, protože dávno věděli, že i stěny mají uši.

A potom samotná cesta. Noční pochod ze Slavonic. Nebe bylo zatažené, měsíc nesvítil, zdálo se, že počasí jim přeje. Jenže pak se spustil liják a oni v neznámém terénu zabloudili.

Když konečně došli k drátům, byli už unavení a prokřehlí. Otec prostříhal otvor v prvním plotě a pak i v dalších dvou. Proplazili se na druhou stranu a už se chtěli radovat, když vtom vystřelená světlice ozářila nebe a vzápětí se za jejich zády ozval štěkot psů.

„Stůjte!“

Zběsilý úprk nocí. Strach. Ale aspoň byli pořád spolu. A pak ty výstřely.

Otec podklesl v kolenou a svalil se do listí.

„Tati!“ vykřikli s bratrem současně a sklonili se k němu. Z úst mu vytékal tenký proužek krve.

Otec nebyl mrtvý, podíval se na ně upřeným pohledem a rázně je vybídl:

„Utíkejte! Nemůže to být dál než sto metrů. Musíte jít, musíte se odtud dostat. Slyšíte? Běžte!“

Odjakživa byli s bratrem zvyklí poslouchat. Protivit se otcově vůli, to pro ně bylo něco zcela nemyslitelného. Teď ale zaváhali. Přece ho tam nemůžou nechat.

„Utíkejte... prosím,“ zašeptal otec, když viděl jejich váhání.

K tomu, aby pokračovali v cestě, je nakonec přiměl právě ten nezvyklý prosebný tón. A pak také další výstřely. Z kmene stromu, u kterého se skláněli, se odštíplo několik třísek.

Zvedli se a vyrazili do tmy.

Chvíli s bratrem běželi bok po boku, ale pak se museli rozdělit, prodrat se hustým smrčím a tam se jeden druhému ztratili.

A teď je tedy definitivní konec, uvědomil si a naposledy udeřil pěstí do vlhké hlíny. Ohlédl se za sebe. Nic moc neviděl, ale hlasy i štěkot se ozývaly zase o něco blíž. Je konec. Nebo ne? Po jeho pravici se rýsovala terénní nerovnost hustě porostlá ostružiním. Třeba by se v něm mohl schovat, v tom dešti jej psi snad nevystopují. Byl to bláznivý nápad, šance, že mu to vyjde, byla minimální, ale on věděl, že na ni musí vsadit celý svůj život. Nic jiného mu nezbývalo. Zatnul zuby a začal se plazit vytyčeným směrem. Šlahouny ostružin mu rozdíraly dlaně a tvář do krve, ale to jej nemohlo zastavit. Pomalu, centimetr za centimetrem, se plazil do spásného úkrytu. Jako zvíře. Vždyť čím jiným teď byl než lovnou zvěří? Neodvážil se ohlédnout, ale věděl, že jeho lovci jsou už jen pár desítek metrů za ním. Znovu se vzepřel rukama, aby se ještě trochu posunul. Náhle pod prsty ucítil prázdno. Proplazil se zřejmě k jakémusi otvoru, snad šlo o opuštěnou zvířecí noru. Posunul se ještě kousek a strčil do díry hlavu. Vanul z ní chlad. Ucítil vůni tlejícího listí, ale neviděl pochopitelně nic. Další zaštěkáání, tentokrát sotva pár metrů za ním. Mimoděk sebou cukl a vzápětí se pod ním okraj díry probořil a on spadl dolů do tmy. Padal dlouho, a když konečně dopadl na zem, ztratil vědomí.

3. kapitola

Velký objev

Druhej den jsem vstal docela brzo. Probudil jsem se sám od sebe asi v půl osmý a po pár cvicích, který dělám každý ráno, jsem seběhl dolů do kuchyně, kde jsem zastihl babičku v plný práci.

„Dobré ráno, Matěji, jak ses vyspal?“

„Ahoj babi. Dobře. Kde je děda?“

„Jel do servisu domluvit se s panem Palukou na večerní kulečník. Dáš si míchaný vajíčka?“

„Rád. Děkuju. A Filip?“

„Ještě spí. Svítil skoro až do půlnoci.“

„Asi zase pařil Forza Horizon nebo s někým skajpoval.“

„Cože dělal?“

„Ale... to máš jedno.“

„Matěji,“ obrátila se na mě babička od kuchyňského pultu, „nebudete se přece s Filípkem pořád hádat, ne? Máte prázdniny. Užijte si je.“

„Neboj, babi. Já se s ním hádat nebudu.“

Na rozpáleným másle zasyčela vajíčka a já se zahleděl z okna. Vypadalo to na krásnej letní den. Co dělat? Nedokázal jsem si představit, jak to bude probíhat, až se s bráchou setkám. Zatímco jsem snídal, ostražitě jsem naslouchal, jestli se na schodech neozvou jeho kroky. Ne, takhle to opravdu nepůjde. Najednou jsem dostal nápad.

„Jsou nafouklý kola?“ zeptal jsem se babičky.

Hned po snídani jsem vyrazil ven. Kolo, který mám ve Slavonicích, už leccos pamatuje, v Praze bych s ním moc parády neudělal, ale tady mi bohatě stačí. Do-foukl jsem trochu zadní pneumatiku a mohl vyrazit za dobrodružstvím.

Namířil jsem si to kolem hřbitova k vlakovému nádraží a od něj pak po cyklostezce směrem do Rakouska. Jakmile jsem ujel prvních pár metrů, nálada se mi prudce zlepšila. Rozrážel jsem teplej voňavej vzduch, město jsem nechával za zády a před sebou jsem měl jen pole a lesy.

Cyklostezka vede po bývalým drážním tělese. Na místech, kde dneska leží asfalt, byly dřív pražce kolejí. Železniční spojení z Čech do Rakouska ale bylo někdy v půlce minulýho století přerušeno, koleje vytrhali ze země a vlaky z Kostelce u Jihlavy od té doby končej ve Slavonicích. To mi teď přišlo docela vhod. Svištěl jsem po hladkým povrchu a nastavoval tvář větru, kterej mi cuchal vlasy. Pro turisty bylo ještě pořád příliš brzo, a tak jsem měl celou cyklostezku pro sebe. Po necelých dvou kilometrech se k ní zprava připojovala

polní cesta. Po levý ruce jsem měl les, kterej se rozprostíral na mírným svahu kopce, o němž jsem věděl, že se jmenuje Šibeník. Věděl jsem taky, že tam někde je rybník a kousek od něj uprostřed lesa starý boží muka. Táta mě tam kdysi dávno dovedl, ale od tý doby jsem tam nebyl.

Nerozhodně jsem se zastavil. Kdybych pokračoval dál, dorazil bych po necelých dvou stech metrech ke státní hranici. Mohl jsem přes ni samozřejmě klidně přejet a pokračovat na Fratres, ale vlastně se mi tam moc nechtělo. V protisměru se právě blížila skupinka rakouských cyklistů, navlečených do přiléhavých triček. Stočil jsem přední kolo a vjel do stínu lesa. Za chvíli jsem byl na hrázi rybníka, kde jsem zastavil a sesedl z kola.

Vodní hladina byla hustě porostlá žabincem, na koupání nemohlo bejt ani pomyšlení, ale jinak tam bylo docela příjemně. Pozoroval jsem ryby, který se míhaly těsně pod hladinou a lovily hmyz. V mělčině u břehu vyměřovaly hladinu vodoměrky a byla tam taky velká kolonie žabích vajíček. Pár zelených obojživelníků polekaně uskočilo před mýma nohama, když jsem se brodil hustou trávou okolo hráze.

Najednou jsem zaregistroval pohyb po svojí pravý ruce. Rychle jsem se otočil, ale uviděl jsem už jen kymácející se větve smrku, což bylo v úplným bezvětrí, který tu panovalo, trochu zvláštní. Zdálo se mi to, nebo jsem mezi stromy zahlédl siluetu nějakýho zvířete? Najednou se mě zmocnila lovecká vášeň. Aniž

bych si to stihl pořádně rozmyslet, vydal jsem se do stínu lesa. Předtím jsem ale ještě v rychlosti schoval kolo hlouběji do orobinců a pro jistotu z něj sundal svítilnu, kterou jsem si strčil do kapsy. Nemusíte mi to věřit, ale pro některý domácnosti je investice do svítilny na kolo dost citelným zásahem do rodinného rozpočtu. A naše domácnost mezi ně bohužel patří.

Za chvíli už jsem se prodíral pichlavými smrky, rozhlížel se na všechny strany a v měkký lesní půdě jsem hledal zvířecí stopy. Nic jsem ale nenašel. Po několika minutách klopytání přes výmoly a padlý kmeny stromů jsem si musel přiznat, že se honím za přeludem.

Došel jsem právě ke kříži, u kterého jsem byl kdysi s tátou. Jenže kudy zpátky? Ať jsem se rozhlížel sebevíc, netušil jsem, odkud jsem přišel. Les na Šibeníku není velkej, ale zabloudit se v něm dá. Věděl jsem pochopitelně, že nakonec najdu cestu, tohle není Amazonie, ale na nějaký bloudění pustým lesem jsem neměl náladu. Navíc jsem si pamatoval, že směrem ke státní hranici je půda dost podmáčená, a netoužil jsem po tom, abych zapadl po kolena do bláta. Určil jsem si zhruba směr, kterým jsem tušil rybník, a vykročil jsem.

Na jednom zarostlým kopečku mi podjely nohy a ošklivě jsem se poškrábal o šlahouny ostružin. Sykl jsem bolestí, ale hned jsem byl zase na nohou a trhal sladký černý plody. Když jsem vzal do ruky jednu větší větev, objevil se malej otvor v zemi. Zarazil jsem se. Co to může bejt? Zvířecí nora? Zavěťřil jsem, ale žádněj intenzivní pach zvěře jsem necejtil. Spíš vlhkost

a taky... beton? Takhle nějak jsou přece cejtít ty bunkry z druhý světový války, uvědomil jsem si. Opatrně jsem odhrnul pár dalších větví a pak jsem strhal ze země hustej světle zelenej mech. Ukázalo se, že pod tenkou vrstvou zeminy skutečně byla hladká betonová plocha. Věděl jsem, že v lesích a polích kolem Slavonic je takových bunkrů plno, takže mě to moc nepřekvapilo. Nikdy jsem ale neviděl bunkr, kterej by tak splynul s okolním terénem jako tenhle. Bunkry v Pevnostním areálu byly krásně udržované, natřeny maskovacíma barvama, a některý měly i repliku původní výdřevy, ale tenhle tu evidentně chátral bez jakýkoliv údržby už víc než osmdesát let.

Nedělal jsem si velký naděje, že bych uvnitř objevil něco zajímavýho, ale jeden nikdy neví. Jenomže jak bunkr prozkoumat? Dovnitř nedopadalo skoro žádný světlo a spustit se tam naslepo by mohlo bejt nebezpečný. Naštěstí jsem si vzpomněl na svítilnu z kola. Honem jsem ohmatal kapsu a s úlevou zjistil, že jsem ji při svém bloudění lesem neztratil. V natažený ruce jsem ji strčil co nejhlouběji do černýho otvoru a pak jsem cvakl vypínačem.

Tenhle jedinej pohyb prstu dokonale změnil to, jak budou vypadat moje letošní prázdniny. Vnitřek bunkru byl částečně zanesenej zeminou, listím a jehličím, který sem během desetiletí zanesl vítr. Stěny byly porostlý plísní. Díky tomu, že tak dlouho unikal pozornosti turistů i náhodných kolemjdoucích, byl ušetřenej obvyklýho nepořádku, kterej po sobě lidi zanechávají.

Nikde jsem neviděl žádnéj obal od sušenek ani rezavou plechovku. Namířil jsem světlo přímo dolů. Zdálo se, že díky napadaný hlíně, která se logicky vršila především pod otvorem, je dno bunkru dostatečně vysoko, abych se pak bezpečně dostal zase ven.

Opatrně jsem se otočil a vsunul do otvoru nohy. Baterku jsem si strčil do pusy a pomalu jsem se spouštěl dolů. Konečně jsem se nohama dotkl podlahy. Ověřil jsem si, že se dokážu vytáhnout nahoru, a pak jsem se definitivně pustil okrajů. Ukázalo se, že přímo pod otvorem je pod hlínou schovanej velkéj kámen. Kdybych na něj dopadl hlavou, mohl by bejt nebezpečnej, ale takhle mi naopak posloužil jako pohodlnej podstavec pro cestu ven.

Posvítíl jsem si baterkou kolem sebe. Pochopil jsem, že jsem ve skutečnosti ve vybetonovaným zákopu,

ktorej chránil skutečnej vstup do bunkru. Ten jsem měl přímo před sebou, úzkej a otevřenej. Vešel jsem dovnitř.

Stěny uvnitř byly vlhký a podlahu pokrývala vrstva prachu a suti. Všiml jsem si dvou střílen, který z venku už dávno překryla hlína. Zbraně ani jiný vybavení tu nezůstalo. Zdálo se, že bunkr žádný tajemství neskrývá. Náhle však světlo baterky dopadlo na cosi světlyho v rohu. Přišel jsem blíž a zjistil, že to jsou kosti nějakýho zvířete. Jasně jsem rozeznával malou lebku, hrudní koš i několik tenkých kůstek končetin. Nevěděl jsem, na pozůstatky jakýho zvířete se to koukám, ale jeho osud jsem si dokázal představit. Pravděpodobně se sem kdysi dávno dostalo stejnou cestou jako já, ale protože se už nedokázalo dostat zpátky ven, zemřelo tu hladem a žízní. Otrásl jsem se a otočil se k odchodu. Najednou jsem ale uviděl ještě něco.

Z prachu a smetí za hromádkou kostí vyčníval nějakej pravidelnej tvar. Posvítíl jsem si na něj a zjistil, že jde o smotanou látku. Zvedl jsem ji ze země. Byla zpuchřelá tak, že se mi skoro rozpadla v ruce. Vnitřní vrstvy ale byly v podstatně lepším stavu. Nakonec jsem s překvapením zjistil, že držím v ruce plátěnou košili. Druhý překvapení přišlo hned vzápětí – z jedný její kapsy vyčnívala dopisní obálka. Jako ve snách jsem ji vyndal a otevřel. Uvnitř byl popsanej papír. Písmo bylo trochu rozmazaný a zřejmě psaný ve velkým spěchu. Pod světlem baterky se dalo rozluštit jen s největšíma obtížema. Po chvíli jsem to vzdal, strčil si papír do kapsy a vydal se k východu.

Když jsem byl zpátky na denním světle, uvelebil jsem se na pařezu, vytáhl dopis a pustil se do čtení. Šlo to ztuha, ale nakonec jsem dal dohromady celej jeho obsah. Ruka i s dopisem mi klesla k zemi a já se udiveně rozhlédl kolem sebe. Les na Šibeníku jsem náhle viděl úplně jinýma očima. Uvědomil jsem si, že mi srdce bije jako o závod, a musel jsem se několikrát zhluboka nadechnout, abych se uklidnil. V dopise stálo:

Toto píši ve spěchu v noci z 3. na 4. července 1973. Dnes po setmění jsme se já, můj bratr Emil a náš otec František pokusili utéct do Rakouska. Ve tmě jsme zabloudili a hlídky se psy se nám dostaly na stopu. Otce postřelili, bratra jsem ztratil při zoufalém běhu k hranici. Jsem zraněný a zřejmě mne brzy dostihnou. Schovávám se v tomto starém bunkru, ale nevěřím, že je tu pro mne bezpečno. Mám jen trochu času, než mne najdou, a nedělám si iluze o tom, co se mnou pak bude. Pokud toto psaní najdete, vyřídte prosím mé

matce Olivii Šulcové, která od loňského roku žije ve Vídni na adrese Lederergasse 7, co se s námi stalo a že naše poslední myšlenky patřily jí. Dá Bůh, že se jednou shledáme alespoň v nebi, když už ne tady na zemi.

Patrik Šulc

*...si
hlídky
střelili
dostihnou.
Sch*

4. kapitola

Partie kulečníku

Zpátky do Švestkovny jsem vtrhl jako velká voda.

„Dědo! Babi! Něco jsem našel!“ hlásil jsem, hned jak jsem vjel na dvůr. Seskočil jsem z kola ještě za jízdy a nechal ho spadnout na zem. Ozvalo se řinčení kovu a cinknutí zvonku, ale to už jsem bral za kliku dveří. Babička s dědou seděli u stolu v kuchyni a pili kávu.

„To budete koukat, co mám!“ vyhrkl jsem místo pozdravu.

„Copak? Našel jsi poklad?“

„Něco mnohem lepšího.“

Vytáhl jsem z kapsy složenéj dopis a vítězoslavně jsem ho položil před dědu.

„Dívej. Vzkaz od nějakýho kluka. Půl století starej.“

„Vzkaz? A komu?“

„No jen si to přečti.“

Děda vzal dopis do ruky a nasadil si brejle. Zatímco luštil jeho obsah, posadil jsem se ke stolu. Babička přede mě beze slova postavila sklenici s vodou a pohladila mě po hlavě. Zdálo se, že událost s tajemným vzkazem ji nijak nerozrušila.

„Kdes to našel?“ chtěl vědět děda, když byl se čtením u konce.

„Na Šibeníku. V tom lese kolem rybníka. Směrem k hranici. Objevil jsem tam starej zasypanej bunkr a tohle bylo uvnitř. Co myslíš, že to znamená?“

Děda se napil kávy a poškrábal se ve strništi na tváři.

„Do lesa kolem Šibeníku nikdo nechodí. Ani houby tam nerostou. Vypadá to, že by to mohlo bejt pravý...“

„Jasně že je to pravý. Nějakej kluk se tam schovával. Ale před kým a proč?“

„No to je přece jasný. Chtěli utýct přes železnou oponu. Honili je pohraničníci.“

Zarazil jsem se nad tím neobvyklým výrazem, kterej jsem slyšel poprvý v životě.

„Železná opona? Co to je?“

„Spíš bylo. Neučili jste se o tom? Za komunistů byla západní hranice Československa omotaná plotem s ostnatými dráty. Tomu plotu se říkalo železná opona.“

„Ale...“ Měl jsem najednou tolik otázek, že jsem nevěděl, kde začít. „To je nějakej nesmysl, ne? Vždyť ten plot by musel bejt dlouhej snad sto kilometrů. Kdo by ho stavěl? A proč?“

Moji prarodiče se na sebe mlčky podívali. Babička si mezitím stihla tajemnej dopis taky přečíst a teď se na mě ustaraně podívala.

„Neměl bys, Matýsku, lézt do žádných těch bunkrů. Mohlo by se ti tam něco stát.“

„Neboj, babi, nejsem malej,“ odbyl jsem ji snad až moc příkře. Pak jsem se obrátil znovu na dědu: „Jak to teda bylo s tím plotem?“

„Budeš se divit, ale ve skutečnosti měl skoro tisíc kilometrů a...“

„Ahoj, co tady řešíte?“ přerušil dědu brácha, kterej právě vešel do kuchyně, pořád ještě v pyžamu.

„Ty jsi byl až doted v posteli?“ podivil jsem se.

„No a? Jsou přece prázdniny, ne?“

V duchu jsem si umínil, že se nikdy nebudu vyvalovat v posteli tak dlouho jako Fíla. Vždyť se díky lenosti připravuje o spoustu hodin, kdy by mohl něco zajímavého prožít! Vlastně si tím ty svoje prázdniny v součtu zkracuje o cenný, sluncem prozářený dny.

„Tak co tady řešíte?“ připomněl se Filip.

Aniž bych si to stačil pořádně rozmyslet, sáhl jsem hbitě po dopise, kterej ležel na stole, a strčil si ho do kapsy.

„Nic zajímavého...“

Děda s babičkou se na mě udiveně podívali, ale nijak to nekomentovali.

Fíla jen pokrčil rameny a dal vařit vodu na čaj.

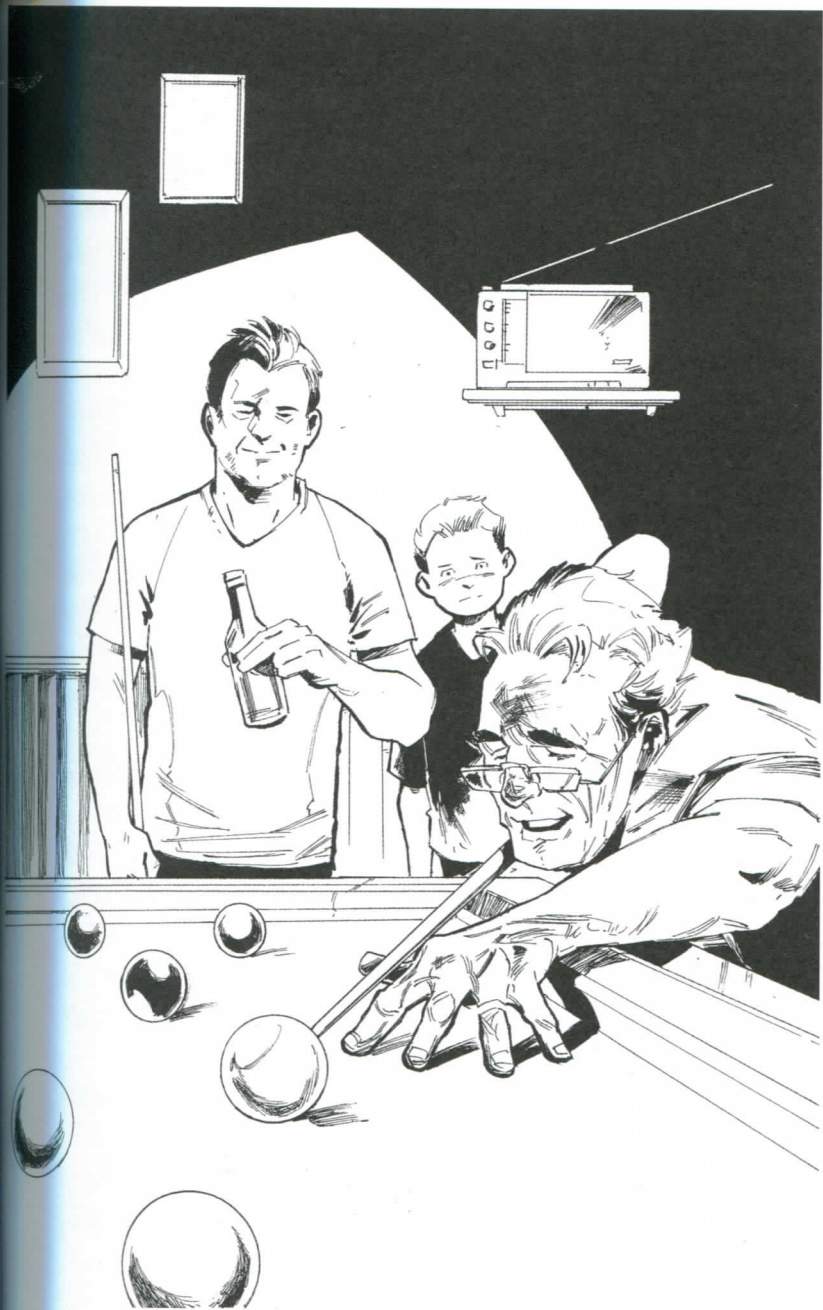
„No, když nic, tak nic.“

Sám jsem nevěděl, proč o dopise nechci bráchovi nic říct. Nejspíš jsem měl strach, že by se mi vysmál, že by to celý zase nějakým způsobem shodil jako nějakou dětinskou záležitost. A asi jsem se taky trochu bál, že by mohl mít pravdu.

Bílá koule se rozjela po zeleném plátně, narazila do jiný a ta do dalších dvou a ty pak spadly do děr v rozích stolu. Pan Paluka, kterej na partii kulečnicku dorazil i se svým synem Ludčkem, se spokojeně narovnal a vyzývavě se podíval na dědu.

„Teď se ukaž, Bedřichu.“

Seděl jsem u stolku pod oknem a srkal ananasovej džus. Naproti mně seděl Luděk (představte si prostě malýho pihovatýho kluka s vlasama na ježka a v pruhovaným tričku) a ze židle vedle mě se pomalu zvedal děda. V kulečnickovým sále hospody Stodola bylo tlumený světlo a byli jsme tu úplně sami. Od výčepu sem doléhal nějakej doják z rádia a dohadování štamgastů.

Děda a pan Paluka jsou velký kamarádi, i když pan Paluka je snad o dvacet let mladší. Seznámili se v dílně a prakticky všechny jejich debaty se týkají motorů. Teď ale přišla řeč na můj nalezenej dopis a na všechno, co s ním souvisí. Děda mě sem vzal, protože tvrdil, že se od pana Paluky dozvím všechno, co potřebuju vědět o železný oponě. Měl jsem o tom docela pochybnosti, a tak jsem si radši nejdřív zjistil pár informací na internetu.

Ukázalo se, že děda měl pravdu. Zhruba od roku 1951 do roku 1990 byla západní hranice Československa obehnaná takzvanou železnou oponou. Byly to tři řady plotů, přičemž ten prostřední byl až do konce šedesátých let nabítej vysokým napětím. Na vrcholech plotů se klikatil ostnatej drát a země kolem nich byla uhrabaná a zbavená vegetace, aby na ní byly dobře patrný stopy těch, co se snažili plot překonat.

„Jako v nějakým lágru,“ říkal jsem si nevěřicně před monitorem počítače. „Všichni, co žili v tomhle státě, tu byli zavřený jako v koncentráku.“ Nemohl jsem tomu uvěřit. Ta představa mě fascinovala a zároveň děsila.

Jak to, že se proti tomu lidi nebouřili? Jak to mohli dovolit? A jak to, že jsem o tom až doteď neměl ani ponětí? Než jsem si ale stačil zjistit další informace, spadla wi-fi a děda mě zezdola volal, že je nejvyšší čas vyrazit.

Když pan Paluka přepustil místo u kulečnickovýho stolu dědečkovi, sedl si vedle Ludka.

„Opravdu jste se ve škole o železný oponě neučili?“ zeptal se.

„Fakt ne.“

„Hm. A co sis o ní zatím stihl zjistit?“

„Skoro nic. Jenom to, že fakt byla, že v ní byl proud a že ji pečlivě hlídali. Ale stejně, pane Paluko, jak se dá uhlídat tisíc kilometrů dlouhej plot? To přece nejde! Když navíc vede prostředkem lesa nebo někde přes řeku. Muselo bejt milion míst, kde se dal nepozorovaně přelízt.“

„Koukám, že ti budu muset udělat malou přednášku. Tak zaprvé, ten plot nebyl přímo na hranici, ale několik kilometrů před ní, a navíc – obyčejnej člověk se k němu většinou nedostal ani na dohled. Zhruba deset kilometrů od železný opony směrem do vnitrozemí bylo takzvaný hraniční pásmo. Do něj byl vstup pouze na povolení. Všechny vlaky a autobusy, kterýjížděly do pásma, byly kontrolovaný, jakmile někdo šel jen tak po silnici, už u něj byla hlídka a kontrolovala mu doklady, jestli v nich má razítko opravňující ke vstupu.“

„Říkáte několik kilometrů. To znamená, že Slavonice...“

„Jo, my jsme byli taky v tom pásmu. Dovolovali nám tu žít, ale aby za tebou přijel třeba někdo na návštěvu, na to sis musel vyžádat speciální povolení od úřadů. A všechny podezřelý osoby pro jistotu vystěhovali.“

„Podezřelý z čeho?“

„Podezřelý z toho, že nemají dostatečně kladnej vztah k socialistickému zřízení,“ vložil se nám do debaty děda, kterej se právě vrátil od kulečnickovýho stolu. „Jsi na řadě, Pepíku.“

„Co to je kladnej vztah k soci... něco zřízení?“ chtěl vědět Luděk.

Oba muži na sebe pohlédli.

„Radši ty, já jdu hrát,“ pobídl pan Paluka dědečka a zamířil ke kulečnicku.

Děda se napil piva a pustil se do výkladu.

„V době, o který se tu bavíme, u nás vládli komunisti. O těch něco víte?“

„Jezdili tatraplánama!“ vyhrkl Luděk, kterej byl odjakživa fanda do aut. „To jsou takový ty pěkný starodávnej limuzíny. Model Tatra 600.“

„Znárodnili továrny a celkem dost lidí pozavírali,“ doplnil jsem kamarádovy informace já, „taky vim, že zakázali některý knížky...“

„No, aspoň něco. Zjednodušeně řečeno, komunisti zastávali názor, že všechno – všechny továrny, obchody, restaurace, ale třeba i koleje, silnice a domy – by mělo patřit všem. Tomu se říká socialismus. Myšlenka je to možná hezká, ale je docela složitý tenhle ten socialismus skutečně praktikovat. U nás se to rozhodně

nepovedlo. Pořád byli páni a chudáci, pořád byli ti, co rozhodovali, a ti, co museli poslouchat. No a ti páni, co rozhodovali o životech druhých, byli shodou okolností ti nejhlásitější komunisti, co měli plnou pusou řečí o rovnosti. Rozumíte tomu?“

„Zatím snad jo.“

„Tenhle stav věcí se pochopitelně spoustě lidí nelíbil a chtěli na něm něco změnit, ale protože komunisti se logicky chtěli udržet u moci, označili všechny svoje oponenty za nepřátele socialistickýho zřízení a ty pak pozavírali.“

„Jednoduchý jak facka, ne?“ připomněl se zase pan Paluka, kterej se vrátil od kulečníku. „Zkrátka řečeno, buď jsi byl zticha a snažil ses nevyčnít, nebo jsi měl sakra velký problémy. A aby jim tady z toho blázince lidi nezdrhali, museli postavit na hranicích tu tvoji železnou oponu.“

„Plot kolem celý země...“ vypoukl oči Luděk. Měl z toho pěkně zamotanou hlavu, stejně jako já.

„No, úplně kolem celý země ne,“ upřesnil pan Paluka. „Jen na hranicích s Rakouskem a západním Německem. Na hranicích s ostatníma státa se nic sta-
vět nemuselo, protože tam na tom byli stejně jako my. Taky tam měli komunisty.“ Pak se obrátil na dědečka a vybědl ho: „Jsi na řadě, Bedřichu.“

Děda ale zůstal sedět.

„Dej mi chvilku. Musim si rozmyslet štouch.“

Luděk se zasmál a jeho táta se podíval na mě.

„Koukám, že tě to fakt zajímá, co?“

„Jo. Přejde mi to úplně neuvěřitelný. A je mi líto toho kluka, co psal ten dopis. Toho Patrika Šulce.“

„Myslíš, že ho dostali?“

„To je snad jasný, ne?“

„Počkej!“ vyskočil Luděk ze židle jako čertík z krabičky. „Jak si tím můžeš bejt tak jistej? Co když ne? Co když ho v tom bunkru nenašli a on se pak nějak dostal ven a...“

„Jak asi?“

„Co já vim? Nějak. Vyloučený to není, ne? Klidně se nakonec mohl do toho Rakouska dostat.“

„No nevím. A navíc nemáme, jak to zjistit.“

„Jak to, že ne? Tady ve Slavonicích přece musí žít někdo, kdo tenkrát sloužil u pohraničnicků. Ty bys o někom nevěděl, tati?“

„No,“ protáhl se pan Paluka zadumaně, zatímco si křídovál tágo. „O někom bych možná věděl, ale... ne, to, ne... Zapomeň na to.“

„Co? Kdo?“ chytil jsem se do nastražený léčky. „Pane Paluko, prosím!“

„Pochybuju, že by se s tebou vůbec bavil...“

„Prosím! Kdo to je? O kom mluvíte?“

Pan Paluka skončil s křídováním a s očima upřenýma na špičku tága pronesl:

„Mluvím o panu Kalvodovi.“